

національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Юридичні науки». 2013. № 95. С. 12–16.

7. Щербак С.В. Зміст виконавчого процесу. Правовий вісник УАБС. 2011. № 2 (5). С. 15–19.

УДК 342.156(043.2)

Белкін Л.М., к.т.н., адвокат,
м. Київ, Україна

ДОПОМОГА УКРАЇНИ ЗА ПРОГРАМОЮ «РАМШТАЙН» В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ГАРАНТІЙ ЗА БУДАПЕШТСЬКИМ МЕМОРАНДУМОМ 1994 РОКУ

В умовах агресії рф проти України наша країна змушена звертатися за допомогою до міжнародного співтовариства. При цьому багато хто за межами України, насамперед під впливом масованої російської пропаганди, сприймає ці звернення як «настирливість», вважає, що Україні ніхто нічого не зобов'язаний, і вона може тільки «просити». Але не слід забувати, що свого часу Україна отримала, як тоді здавалося, авторитетні міжнародно-правові гарантії своєї безпеки в обмін на відмову від значної частини оборонного потенціалу (так званий Будапештський Меморандум 1994 року). Тому підтримка України в її захисті – не милість «гарантів» (США, Великобританія, Франція), а їх міжнародно-правовий обов'язок. Американський конгресмен М. Квіглі визнав: «Я думаю, що ми підвели Україну Будапештським Меморандумом. НАТО виграла від цих угод з безпеки... Я вважаю, що ми поставили на кон своє добре ім'я, а потім почали грати словами – що вони означали...». Тому в умовах агресії рф проти України тема наявності/відсутності та обсягу зобов'язань «гарантів» перед Україною є актуальною. Ця проблематика розглядалася у низці робіт, огляд яких виконаний у статті [1, с. 232-233, 241-242], а також у роботах автора [2-4], а після лютого 2022 року, в контексті програми «Рамштайн», – в статті [5]. Зазначається, що після початку агресії рф проти України (2013-2014 рр.) практично з'ясувалося, що ніхто цей Меморандум виконувати не збирався. Тодішній президент України П. Порошенко вважає, що у випадку Криму Будапештський Меморандум не поважали ні росіяни, ні Захід. 05.12.2015 р. тодішній секретар РНБО О. Турчинов заявив, що роззброєння країни було «безглуздим», а також дорікнув Заходу у недотриманні Будапештського Меморандуму, посилаючись на відмову західних країн постачати в Україну летальну зброю. Слід мати на увазі і той факт, що одночасно із ядерним роззброєнням Україні було нав'язано ракетне роззброєння [2], і тепер, як

зазначив О.В. Турчинов, путін погрожує завдати ядерного удару по Україні, зокрема, ракетами, які були вивезені з України після підписання Будапештського Меморандуму 1994 року.

Як наголошують керівники ЗСУ В. Залужний та М. Забродський, «головною особливістю військового протистояння з зс рф є навіть не суттєва відмінність в чисельності сил і засобів сторін на користь росіян, і навіть не значні просторові показники стратегічної операції проти України. Визначальною є вирішальна диспропорція в *спроможностях*. Найбільш показовим її втіленням є різниця в граничній досяжності засобів ураження. Якщо для зс рф вона становить до 2000 км з урахуванням дальності польоту крилатих ракет повітряного базування, то для ЗСУ вона фактично обмежена 100 км дальністю польоту ракет і глибини розташування стартових позицій застарілих ОТРК» [8]. І це усе «завдяки» ракетному та авіаційному роззброєнню України 90-х рр. ХХ ст. Перед очікуваним широкомасштабним вторгненням рф Президент України В.О. Зеленський (18.02.2022 р.) публічно пригрозив відмовою від Будапештського Меморандуму, якщо гарантії, надані Меморандумом Україні, не будуть актуалізовані [7]. У відповідь того ж дня Україна отримала відсіч від посла Німеччини в Україні А. Фельдгузен, яка назвала Будапештський меморандум угодою, яка не накладає правових зобов'язань на країни, що його підписали. І тільки після 24.02.2022 року, коли велика війна рф проти України у центрі Європи стала моторошною реальністю, колективний Захід, перш за все гаранті по Будапештському Меморандуму (США, Великобританія, Франція), почали поступово, але реально наращувати військову допомогу. Отже, передачу Україні зброї по програмі «Рамштайн» слід розглядати як форму реалізації гарантій Україні за Будапештським Меморандумом (the transfer of weapons to Ukraine under the Ramstein program should be considered as a form of implementation of guarantees to Ukraine under the Budapest Memorandum).

Література

1. Юринець Ю.Л., Белкін М.Л., Сопілко І.М., Белкін Л.М. Будапештський меморандум 1994 року як об'єкт інформаційної війни. *Альманах міжнародного права*. 2020. Випуск 24. С. 231-243.

2. Белкин Л.М. Будапештский Меморандум «заманил» Украину не только в ДНЯО, но и в Договор СНВ. *Обозреватель*. 07.04.2017. URL: <https://www.obozrevatel.com/my/life/38107-budapeshtskij-memorandum-zamanil-ukrainu-ne-tolko-v-dnyao-no-i-v-dogovor-snv.htm>

3. Белкин Л.М. Международно-правовые гарантии безопасности Украины: история и реальность. *Юридические науки и образование*. Журнал № 50. Баку, 2017, 1 кв. С. 1-17.

4. Belkin L., Iurinetz J., Golovko S., Golubeva V., Pyvovar Yu. Budapest Memorandum for Ukraine: historical-legal and political-legal aspect in the context of

an unsuccessful experience of denuclearization. *Journal of Law and Political Sciences (JLPS)*. Vol. 20, issue 3-2019, p. 67-108.

5. Белкін Л.М., Юринець Ю.Л., Сопілко І.М., Белкін М.Л. Проблема міжнародно-правових гарантій безпеки Україні як без'ядерної держави: від Будапешту-1994 до Рамштайну-2022. *Юридичний науковий електронний журнал. Електронне наукове фахове видання*. 2022. № 10. С. 65-72.

6. Умланд А. Подрывают ли Китай и французские политики режим нераспространения ядерного оружия? *Европейская правда*. 08.10.2022. URL: <https://www.euointegration.com.ua/rus/experts/2015/10/8/7039138/>

7. Вопрос ядерного оружия: Зеленский пригрозил отказом от Будапештского меморандума. *Украинская правда*. 19.02.2022. URL: <https://www.pravda.com.ua/rus/news/2022/02/19/7324636/>

8. Залужний В., Забродський М. Перспективи забезпечення воєнної кампанії 2023 року: український погляд. *УКРІНФОРМ*. 07.09.2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3566162-ak-zabezpeciti-voennu-kampaniu-u-2023-roci-ukrainskij-poglad.html>

УДК 342.72/.73(043.2)

Белкін М.Л., докторант, адвокат,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ВІДНОВЛЕННЯ ПРАВ, ПОРУШЕНИХ ЗАСТОСУВАННЯМ НОРМ ЗАКОНІВ, ВИЗНАНИХ НЕКОНСТИТУЦІЙНИМИ

У практиці законотворення мають місце непоодинокі випадки прийняття законів чи окремих норм законів, які суперечать конституції. При цьому неконституційність таких норм не завжди є безспірною, тому ці норми існують певний період часу і регулюють відповідні правовідносини, порушуючи права та інтереси осіб. Насправді це характерно не тільки для України, а і для інших країн, що підтверджується дослідженнями у провідних демократичних країнах світу [1, 2 та ін.]. Однак антиконституційна законотворчість в Україні, на жаль, досягла, очевидно, рекордних проявів. Так, у монографії [3, с. 99-101], на підставі аналізу усього масиву рішень Конституційного Суду України (КСУ) за період з 24.06.1999 р. по 03.06.2013 р., встановлено, що за цей період КСУ із різних причин визнав неконституційними 17 законів, поданих Кабінетом Міністрів України (КМУ). Серед розглянутих законів тільки один у своєму законопроекті не містив положень, визнаних у наступному неконституційними. Всі інші законопроекти вносилися КМУ вже з неконституційними нормами.

Згідно ч. 2 ст. 152 Конституції України, закони, інші акти або їх окремі положення, що визнані неконституційними, втрачають чинність з